

רבינו בחיי שמות יח, א

ויתכן עוד לתת טעם בסמיכות פרשיות זו לזו, פרשת יתרו לפרשת עמלק ואחריה פרשת (להלן יט, א.) "בחדש השלישי" ששם מתן תורה, ואחריה פרשת "ואלה המשפטים", והוא שידוע כי זרעו של עשו (יחזקאל כח, כד.) "קרן מכאיב" לישראל בכל הדורות בין במלחמה הראשונה לישראל גם האחרונה, וירמוז הכתוב כי כשם שהמלחמה הראשונה נצחונה על ידי משה ויהושע, כן האחרונה. והוא הגלות החל הזה אשר אנחנו בידם עתידין אנו להגאל ע"י אליהו שהוא משבט לוי כמשה, ומשיח בן יוסף שהוא משבט אפרים כיהושע, וכשם שבגאולה ראשונה של מצרים נתגייר יתרו וחזר לאמונתו כן בגאולה אחרונה יתגיירו כל העו"ג ויחזרו לדתנו, ועל כן נסמכה פרשת "בחדש השלישי" שהיא מתן תורה כי אז תחזור התורה לאכסניא שלה, (ישעיה יא, ט.) "ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ואח"כ יהיה יום הדין של תחיית המתים, ועל כן נסמכה פרשת "ואלה המשפטים" כי מתוך המשפטים והדינים יוצאים בני אדם אלו זכאין ואלו חייבין, וכן הענין ביום הדין של תחיית המתים, שכתוב בו אלה שתי פעמים שנאמר: (דניאל יב, ב.) "אלה לחיי עולם ואלה לחרפות לדראון עולם". ואם כן סמיכות הפרשיות רומזות ומגידות מראשית אחרית, והנה הם מסודרות בהשגחה ובכוונה גדולה.

תיקוני זהר תיקונים אחרונים תיקון י'

בראשית י' ברא יאלקים דא בב"א (ורא תיקונא תלתין) ואינון תלת בבי דאתרפיוו בתלת אלפין (ג"ל אנפין) ב"ראשית ב"רא יאלקים ועלה אתמר (שמות כג) על כל דבר פשע *על שור (קמו א') על חמור דא בבא קמא * על שה על שלכה דא בבא מציעא * על כל אברה אשר יאמר כי הוא זה דא בבא בתרא * על שור ביה מתוכהו מארי דמתניתיו דא עם דא * ואית שור

סמיכת חכמים

בבא מציעא הוא חלק האמצע מהשני אלפים, דכיון שבאו שני אלפים תורה נבטלו המזיקים, כדאמרין [ברכות דף ה' ע"א] כל העוסק בתורה מזיקין בדלין הימנו שנאמר ובני רשף יגביהו עוף, אין רשף אלא מזיקין שנאמר מזי רעב ולחומי רשף, ואין עוף אלא תורה שנאמר התעיף בו עיניך ואיננו. ובלאו הכי התורה משמרת מכל המזיקין. ונקראת בבא מציעא בע', מלשון אמצע, שהוא חלק האמצע. גם נקראת מציאה בא', לשון מציאות שמדבר מכל ענייני מציאות שנים אוחזין אלו מציאות, זהו יסוד כל המסכתא, שהוא נגד חלק האמצע מהששת אלפים שני אלפים תורה, שאז נמצא הקב"ה בעולם ע"י ניסיו ונפלאותיו במצרים וקריעת ים סוף ומתן תורה, שאלו השני אלפים

והא דנקראין בבות ועניינם, ג"ל לפרש גם הא דחלקן לשלשה, דהובא בספר סודי רזא וז"ל, ב"ראשית ב"רא א'להים, ראשי תבות בב"א, ובבא בא"ת ב"ש ששת, כי ששת אלפים שנה הוי עלמא כו' עכ"ל. והששת אלפים ידוע דנחלקין לשלשה זמני, שני אלפים תהו, היינו בלי תורה, שני אלפים תורה, שני אלפים ימות המשיח, כדאיתא בעבודה זרה [דף ט' ע"א]. ועתה ג"ל כי אלו הבבות הן רמז לכל אלה, כי כללות הבבות רומזים לששת אלפים שנה, בבא בא"ת ב"ש ששת, ואח"כ חלקן לשלשה עניינים, אף כי כולוהו נזיקין חדא מסכתא היא, עם כל אלה חלקן לשלשה כמו כללות ימות העולם הששת אלפים שנה הם אחד בראשית ברא אלהים ונחלקן לשלשה זמנים, כן הבבות חלקן זה כנגד זה ממש, בבא קמא פירוש חלק הראשון מהששת אלפים הם נגד שני אלפים תהו, בבא מציעא היינו חלק האמצע מהששת אלפים הם נגד השני אלפים תורה, בבא בתרא היינו חלק האחרון מששת אלפים הם נגד שני אלפים ימות המשיח.

בבא בתרא הוא חלק האחרון מהששת אלפים שנה, והם ימות המשיח, דמסכתא היא מיירי מכל ענייני קרקעות ונחלות וירושות וחזקות, כי אז בימות המשיח יקיים יעודי הנביאים להנחיל אוהבי יש [משלי ח' כ"א] ונחל יהודה את הר קדשו*, ויהיה נחלה עולמות ונירש את כל גויי הארצות, כי עתה לא ירשנו רק שבעה אומות, ולעתיד כל השבעים. גם פרק חזקת הבתים שבו רומז על בית המקדש שיבנה במהרה בימינו, הוא בית השלישי שלא יחרב עוד*, והוא חזקת הבתים שיש לו חזק ותוקף משני הבתים שנחרבו בעוונותינו, גם בתלתא זמני הוי חזקה [בבא מציעא דף ק"ו ע"ב], וגדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון [חגי ב' ט].

ולכן חלק הראשון שהוא בבא קמא, מיירי מכל ענייני נזיקין וחבלות, לפי שהוא נגד שני אלפים תהו, שאז היה שליטת המזיקין בעולם לפי שהיה בלי תורה, שהתורה מגינה